

Кравець І.І.,

студент магістратури Міжнародного науково-технічного університету імені академіка Ю. Бугая

Питання про відповідальність за геноцид у міжнародному та національному кримінальному праві

Починаючи з середини ХХ сторіччя держави почали активно співпрацювати між собою з приводу попередження і припинення міжнародних злочинів і з цією метою приєднуватися до відповідних міжнародних договорів. В результаті, на підставі договірних зобов'язань, в законодавстві більшості держав з'явилась кримінальна відповідальність за міжнародні злочини.

Такий процес виконання договірних зобов'язань перед світовою спільнотою, який полягає у реалізації норм міжнародного права у внутрішньо державній сфері прийнято називати імплементацією.

Пряма вказівка на здійснення імплементації міститься в ст. V Конвенції 1948 р., в якій передбачено, що для введення в силу положень даної Конвенції договірні сторони зобов'язуються провести необхідне законодавство, кожна у відповідності зі своєю конституційною процедурою, і, зокрема, передбачити ефективні заходи покарання осіб, винних у вчиненні геноциду чи інших згаданих у статті III злочинів.

Незважаючи на недоліки Конвенції 1948 р. з точки зору правової конструкції злочину геноциду сьогодні її ратифікувало близько 130 держав, більшість з яких здійснили імплементацію її положень.

Однією з перших держав, які ратифікували Конвенцію 1948 р. була УРСР. Це відбулося 22 липня 1954 р. Однак імплементація основних положень Конвенції 1948 р. в Україні відбулася з прийняттям нового Кримінального кодексу України 5 квітня 2001 р., в якому вперше статтею 442 була передбачена відповідальність за геноцид.

На перший погляд, положення, які передбачені в статті II Конвенції 1948 р., майже дослівно відтворені в кримінальному законодавстві України. Однак у Конвенції 1948 р. говориться про вбивство членів групи, а в Кримінальному кодексі України – про позбавлення життя, в Конвенції 1948 р. про серйозні тілесні ушкодження, а в КК України – про тяжкі, в Конвенції 1948 р. про міри, розраховані на запобігання дітонародження в середовищі групи, а в КК України – про скорочення дітонародження чи запобігання йому в такій групі. Щоб з'ясувати, чи суттєвими є такі розбіжності, слід розглянути ознаки геноциду за КК України, аналіз яких буде передбачений в наступному розділі.

Стаття III Конвенції 1948 р. Передбачає окрему відповідальність за такі діяння як змова з метою вчинення геноциду, пряме і публічне підбурювання до вчинення геноциду, замах на вчинення геноциду та співучасть у геноциді [9, ст. 131]. Відповідальність за пряме і публічне підбурювання до вчинення геноциду передбачена ч. 2 ст. 442 КК України, змова з метою вчинення геноциду та замах на вчинення геноциду охоплюються положеннями національного кримінального законодавства, які передбачають відповідальність за незакінчений злочин (ст. 13 – 17 КК України), співучасть у геноциді і потрібно кваліфікувати з посиланням на ст.ст. 26 – 31 КК України.

Слідще раз підкреслити, що понад 130 держав, які приєдналися до Конвенції 1948 р., здійснили імплементацію її положень. При цьому розуміння сутності геноциду в законодавстві різних держав дещо відрізняється. Такий зарубіжний досвід, безумовно, заслуговує на увагу, оскільки окремі положення можуть бути враховані для вдосконалення відповідальності за геноцид в законодавстві України. Тому, для того, щоб об'єктивно оцінити стан розвитку законодавства України, що передбачає відповідальність за геноцид, необхідно проаналізувати відповідне кримінальне законодавство зарубіжних країн, та відібрати кращі зразки з правового досвіду.